

HOLLYWOODSKÝ STUDIOVÝ
SYSTÉM 1930–1945

HOLLYWOODSKÝ STUDIOVÝ SYSTÉM

1930–1945

- USA 1930–45 několik hospodářských krizí, obnova ekonomiky za 2. sv. války – filmový průmysl sdílel tento boom a **návštěvnost kin dramaticky vzrostla**
- struktura filmové průmyslu = **oligopol**, tj. tržní struktura na straně nabídky, kdy v oboru existuje jen velmi málo výrobních firem. Ty potom stanovují samy ceny a směr vývoje celého odvětví.
- 8 velkých společností ovládalo celý průmysl

HOLLYWOODSKÝ STUDIOVÝ SYSTÉM

1930–1945

A. Velká pětka – „Majors“

1. Paramount (např. filmy Josefa von Sternberga nebo Ernsta Lubitsche)
2. MGM (velkorozpočtové filmy)
3. 20th Century–Fox (např. filmy z režie Johna Forda)
4. Warner Bros (omezenější zdroje, populární žánry)
5. RKO (např. série muzikálů s Fredem Astorem a Ginger Rogersovou v pol. 30. let, ve 40 letech Občan Kane – propadák)

HOLLYWOODSKÝ STUDIOVÝ SYSTÉM

1930–1945

B. Malá trojka – „Minors“

1. Universal (vizuálně působivé horory s hvězdami Belou Lugosim /Dracula/, Borise Karloffa /Frankenstein/ a Clauda Rainse /Neviditelný muž/
<http://www.youtube.com/watch?v=SqeJ6t29ygc&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=Mach-o6aoEo>
2. Columbia /výroba populárních filmů výpůjčkou hvězd a režisérů větších studií, 30. léta režisér Frank Capra/
3. United Artists /David W. Griffith, Mary Pickford a Douglas Fairbanks)

HOLLYWOODSKÝ STUDIOVÝ SYSTÉM

1930–1945

- Reálná konkurence mezi Majors a Minors neexistovala.
- Rozdělení funkcí v rámci průmyslu
- Majors – „A“ filmy pro velká kina
- Minors řadové filmy pro malá kina nepatřící Majors
- Nezávislí – např. produkce nízkorozpočtových filmů pro etnické skupiny – černoští herci, jidiš. Nemožnost získat významný podíl na filmovém trhu.

HOLLYWOODSKÝ STUDIOVÝ SYSTÉM

1930–1945

Hollywoodská autocenzura

- **Produkční (Haysův) kodex** – vnitřní předpis filmového průmyslu; obrana před přísnější celostátní cenzurou
- Kodex ochraňoval zisky Hollywoodu
 1. Zobrazování sexuality
 - a) manželství a domov mají být vyzdvihovány jako pozitivní hodnota, nikoli hanobeny
 - b) milostné vztahy mají být přítomny jen pokud je to nezbytně nutné, nesmí být vyjádřeny explicitně, být ospravedlňovány či prezentovány jako atraktivní
 - c) vášnivé scény: – nezobrazovat, pokud to není nezbytně nutné pro rozvoj zápletky – nezobrazovat sugestivní pózy a gesta, vášnivé líbání či žádostivá objetí – obecně by tyto scény měly být natočeny tak, aby nevyvolávaly u publika nižší pohnutky
 - d) svedení či znásilnění – mělo by být pouze naznačeno nikoli přímo ukázáno, a to jen v nezbytně nutném případě pro rozvoj příběhu – nikdy by nemělo být objektem žertu, zesměšnění či zlehčování

HOLLYWOODSKÝ STUDIOVÝ SYSTÉM

1930–1945

2. Vulgarita

- a) zobrazení nízkých, odpudivých a záporných charakterů by mělo vždy být v souladu s dobrým vkusem a brát ohled na city diváků
- b) obscénnost slovem, gesty, narážkou, písní, vtipem nebo naznačením, i kdyby tak byla vnímána pouze částí publika, je zakázána (sama obscénnost nebyla nikdy a nikde definována)
- c) pro rouhání a zobrazovanou nahotu platí stejná pravidla jako v Don'ts and Be carefuls
- d) tanec – naznačující nebo dokonce předvádějící jakýkoli náznak sexuálních praktik je zakázán – rovněž je zakázán pokud jsou v něm přítomny jakékoli další prvky, které lze chápat jako obscénní

HOLLYWOODSKÝ STUDIOVÝ SYSTÉM

1930–1945

- 3. Náboženství a víra
 - a) jakýkoli film či jeho epizoda nesmí zesměšňovat či jinak urážet žádné náboženství
 - b) kněží musí být zobrazeni jako úctyhodné postavy, nikoli jako komické nebo dokonce záporné charaktery
 - c) mše a jakékoli jiné náboženské obřady musí být zachyceny s úctou a respektem

HOLLYWOODSKÝ STUDIOVÝ SYSTÉM

1930–1945

- Barevná kinematografie
- Dvoubarevný Technicolor již ve 20. letech
- 30. léta Technicolor – nový systém, který pracoval na systém hranolu rozdělujícího světlo přicházející kamerou na tři pásy černobílého filmu, každý z nich pro jednu základní barvu
- Prvně využita v Disneyho animovaném filmu *Probuzení jaza* (1932)
- Triky – zadní projekce, stíračka

HOLLYWOODSKÝ STUDIOVÝ SYSTÉM

1930–1945

- Někteří významní režiséři:
 - **Charles Chaplin** /Světla velkoměsta (1931), Moderní doba (1936); Chaplinův první mluvený film Diktátor (1941) /<http://www.youtube.com/watch?v=IJ0uoyoMhj8>
 - **Josef von Sternberg**
 - **Ernst Lubish**
 - **John Ford**
 - **Orson Welles** /Občan Kane (1939), Skvělé Ambersonové (1942) / precizní narativní struktura a styl
 - **Alfred Hitchcock** (první film hned získal Oskara – Rebecca (1940))

HOLLYWOODSKÝ STUDIOVÝ SYSTÉM

1930–1945

- Žánrové přeměny
 - muzikál (Aster a Rogersová)
 - ztřeštěná komedie
 - horor
 - společensko kritické filmy (John Ford – Hrozny hněvu, 1940)
 - gangsterský film
 - film noir (ovlivněn německým filmem 20. let a tématy gangsterek)
 - Válečné filmy

HOLLYWOODSKÝ STUDIOVÝ SYSTÉM

1930–1945

- **Další studiové systémy**
- Během 30. let a na počátku let čtyřicátých byl hollywoodský studiový systém základem nejúspěšnějšího filmového průmyslu ve světě.
- Jinde na sebe vzaly filmové průmysly jinou podobu. V některých zemích, např. v SSSR a v Německu, se v tomto období rozvinuly státem zřízené monopoly (viz 12. kapitola).
- V dalších, např. ve Francii a Mexiku, produkovali filmy malí producenti pronajímající prostor studií, kteří – leckdy dost riskantně – doufali v rychlé zisky.
- V dalších zemích pak existovaly dobře rozvinuté studiové systémy, které byly buď imitacemi anebo variantami hollywoodského modelu.

Vliv státu na kinematografii

- 30. léta ovládaly levicové a pravicové diktatury
- Sovětský svaz, Německo, Itálie
- Vládní kontrola
- Znárodnění x centralizace x cenzura

Sovětský svaz, socialistický realismus

- **Doktrína socialistického realismus**
- Vyhlášení 1934 na sjezdu sovětských spisovatelů (lidový komisař kultury Andrej Ždanov)
- Čapajev 1935
- Hlavní žánry soc realismu:
- Filmy o občanské válce
- Životopisné filmy
- Socialistické muzikály
- Příběhy všedních hrdinů

Německá kinematografie za nacismu

- Dozor nad cenzurou včetně krátkých a zpravodajských filmů
- Nacistický režim tajně skoupil kontrolní akcie tří hlavních filmových výroben (Ufa, Tobis a Bavaria)
- 1942 německé filmové firmy soustředěny do holdingové společnosti Ufa-Film (pohltila i rakouské a české národní filmové průmysly)
- Leni Riefestahl – Triumf vůle (1935) 6. sjezd NSDAP <http://www.youtube.com/watch?v=LPAxaFxjiDk>;
- Přehlídka národů (1938)
- Vait Harlan – Žid Süs (1940)

Totalitní umění

1. prohlašuje umění za nástroj své ideologie a prostředek propagandy,
2. monopolizuje všechny formy a prostředky uměleckého života země,
3. vytváří všeobjímající aparát kontroly a řízení umění,
4. ze všech současných tendencí v umění vybírá jednu jako závaznou (obvykle tu nejkonzervativnější) a prohlásí ji za univerzální normu a konečně
5. vede zápas se všemi odlišnými tendencemi a styly v umění a prohlašuje je za nepřátelské. “

Toto vymezení v podstatě odpovídá celému vývojovému období nacistického umění, podstatné části vývoje umění sovětského (zhruba od roku 1925, zcela přesně od proklamace socialistického realismu jako závazné doktríny v roce 1932 a 1934 do poloviny 60. let)

Francie

- V rámci Evropy vedly ekonomické problémy k politickým nepokojům.
- Itálie, Německo, Španělsko a menší státy blízko Francie ustanovily fašistické vlády.
- Pravicové strany tlačily Francii stejným směrem a v průběhu poloviny 30. let se jim postavila koalice levicových skupin, Lidová fronta, která se na krátký čas dostala k moci. Toto hnutí mělo krátký, nicméně silný vliv na filmovou tvorbu.

René Clair

- Během raných 30. let pokračovala tendence směrem k fantazii a surrealismu pocházející z němého období.
- Invenční rané muzikály Reného Claira, *Pod střechami Paříže* (1930) a *Nám svoboda* (1931), z něj učinili nejprominentnějšího francouzského filmaře.
- *Milión* (1931) byl dalším imaginativním muzikálem, soustředěným na dlouhou komickou honičku za ztraceným loterijním losem.
- Clair nahrazoval hudbu diegetickými zvukovými efekty a použil rozsáhlé pohyby kamery. Po dvou menších pokusech Clair odjel do Anglie, kde natočil jednu pozoruhodnou komedii, *The Ghost Goes West* (1935). Návrat do Francie mu překazila válka, a tak válečné období strávil v Hollywoodu.

Francie – poetický realismus

- „poetický realismus“ nebylo to jednotné hnutí jako francouzský impresionismus nebo sovětská montážníci; jde spíše o obecnou tendenci
- Filmy poetického realismu se často zaměřují na postavy žijící na okraji společnosti, ať už nezaměstnané členy dělnické třídy anebo zločince.
- Tyto ošuntělé figury, prožívající život plný zklamání, nacházejí poslední šanci v intenzivní, ideální lásce. Po krátkém období jsou ale zklamáni znovu a filmy končí rozčarováním anebo smrtí hlavních hrdinů. Celkový tón je nostalgický a hořký.

Francie - poetický realismus

- Trend poetického realismu započal doopravdy v polovině 30. let a jeho hlavními představiteli byli Julien Duvivier, Marcel Carné a Jean Renoir. Duvivierovým hlavním příspěvkem k této tendenci byl *Pépé le Moko* (1936)
- Pépého hrál Jean Gabin, jeden z nejpopulárnějších herců té doby a ideální prokletý hrdina poetického realismu. Dostatečně hezký na to, aby mohl hrát hlavní role v lehkých komediích a dramatech, často obsazovaný Gabin představoval také hodnověrného protagonistu rolí mužů z dělnické třídy.
- Hrál v Carného dvou hlavních filmech poetického realismu: snímcích *Nábřeží mlh* (1938) a *Den začíná* (1939).
- <http://www.youtube.com/watch?v=1xdqQ32HdEg&feature=related>

Francie - poetický realismus

- Nejvýznamnějším režisérem francouzské kinematografie 30. let byl Jean Renoir.
- Renoirovy další nejvýznačnější filmy raných 30. let zahrnují snímky *Boudu z vody vytažený* (1932) a *Toni* (1935).
- Renoirova *Velká iluze* (1937) zaujala pacifistický postoj v čase, kdy byla válka s Německem čím dál pravděpodobnější. Toto drama francouzských vězňů za první světové války naznačuje, že třídní pouta jsou důležitější než národní spojení.
- kontrast mezi upadající aristokratickou třídou a pracující třídou se znovu objevuje v jízlivější formě v Renoirově posledním filmu této dekády, *Pravidlech hry* (1939).